

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben hához hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és
harmadévi napok kivételével.Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.A szerkesztőség kizárólag visszafizetésre
vagy megörzítésre nem vállalkozik.Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, okt. 18.

A vallás a választásoknál.

Ismeretes az olvasóközönség előtt, hogy egyik dunántúli választókerületben, a hol igen erős a néppárt, az október elején megtartott választás alkalmával sajnálatos zavargások történtek, a melyeknek emberélet is esett áldozatul.

Éppen jó alkalom volt ez a radikális irányu lapoknak arra, hogy vehemens támadást intézzenek a néppárt és a »fekete lelkű« reakció ellen. Adáz dühökben és vak elfogultságukban annyira mentek, hogy »tetemre hívást« rendeztek (s a fővárosi lapok levetett és változatlanul leközölt cikkei nyomán rendez most — két héttel a választás után! — a váradi véres száju radikálisok szócsöve, a Nagyvárad Napló) és a szerencsétlen áldozatok kiontott véreért a papságot és az egyházat okolják s legazembereznek mindenkit, a ki nem úgy gondolkodik, mint ők akarnák.

A királyi ügyészség dolga, hogy e cikkel foglalkozzék s az ilyenféle vallási gyűlölettel tájékozó szájakra kosarat tegyen.

Mi nem akarunk ezuttal bővebben foglalkozni vele, hanem csak ennek kapcsán ráakarunk mutatni arra a tényre, a mi a mostani választásoknál szemmel láthatólag nyilvánult országszerte, hogy igenis a radikális irányu politika oda vitte az embereket, hogy a választásoknál is tekintettel voltak a jelöltek vallására, illetve felekezetére.

Ne tessék ám azt gondolni, hogy ez csak újabb dolog, csak a néppárti politika következménye, valamint azt se tessék gondolni, hogy csak a katolikusok tették volna ezt.

Hogy csak újabb példákra hivatkozzunk: Eötvös Károly a választások előtt itt járt Bihar és Hajdumegyében korteskedni a saját pártjának katolikus vallású jelöltjei, Polónyi Géza és Molnár Ákos ellen és nyíltan hirdette, hogy a református embereknek református jelöltekre kell szavazni. Polónyi Géza bucsu levele tanuskodik róla, hogy Eötvös korteskedése sikerrel járt.

Várady Zsigmondnak nagy-létai kudarcza és hosszú-pályai veresége szintén felekezeti motívumokban leli gyökerét. Ő maga panaszkodott róla két keserves politikai levélben éppen a N. N. hasábjain s azt a tanuságot vonta le belőle, hogy a — református lelkészeket is ki kellene rekesztelni a parlamentből.

Pedig ez utóbbiak — t. i. a protestáns lelkészek — oly nagy erővel vetették magukat a mostani választásoknál a mandátum után, hogy több református lelkész van a parlamentben, mint ahány kath. pap. Magából Biharmegyéből három ref. lelkész került a képviselőházba.

A debreczeni, ugyancsak véres zavargásokkal végződött választásnak is felekezeti háttére van. A czivisek és vezetők nem akarták, hogy — pápista követjük legyen.

Kinek jutna mindezekért eszébe, hogy a kollégiumot vagy az ekléziát tegyék felelőssé az áldozatokért?

Ugyancsak felekezeti jelszavakkal buktatták meg Kolozsvárt a kath. vallású Bartók Lajost Bánffy vejével, Feilitzsch báróval szemben.

Egyik kolozsvári ujság tegnapi számából vettük ki a következő sorokat:

»Nemcsak zsidó polgártársainkat, de más felekezettieket is megtévesztett azon alaptalan gyanúsítás, melyekkel Ugront és pártját ellenségei egy idő óta méltatlanul illetik.

Tudunk több református embert Kolozsvárt, a kik dacára, hogy eddig a függetlenségi táborhoz tartoztak, br. Feilitzschra szavaztak csak azért, mert Bartók Lajos az Ugron-párt embere.

Es ezek a református választók még hozzá nem a földész vagy iparos osztályból kerültek ki, hanem az ugynevezett »honorációr« osztályból, a mely magasabb intelligenciájánál fogva éppen hivatva volna arra, hogy ne engedje meg, hogy a felekezetiesség belevonassék a politikába. De mióta Bánffy Dezső kiadta a jelszót, ezek a jó urak felekezeti vak-ságban szenvednek s még a saját hitsorsosait is jezsuitáknak nézik, ha az Ugron-Bartha táborban küzdenek.

A mi Kolozsvárt eddig sohasem történt meg, most a választásba belevegyítettek a felekezetiességet is és éppen azok, kik magukról erősen szeretik hirdetni, hogy milyen türelmesek.

A Kossuth Lajos-utcai lutheranus házak boltbérletét péld. azzal kapacitálták, hogy mivel báró Feilitzsch lutheránus és gondnoka az egyháznak, nem illik egy lutheránus ház bérletjének ellene szavazni, ha függetlenségi érzelme is az ember. Sikerült is egy nehányat így visszatartani a szavazástól.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A jó parthie anyja.

Irta: G. Büttner Julia.

A Garam-parti kis fürdőben már mind együtt volt a fürdő elite-közönsége, a néhány hársfából álló sétányon. Csak Mértessy államtitkárné s leánya, Ella, nem jött még le közéjük. Pedig már délfelé járt s a cigány is jó ideje játszott.

Es éppen Mértessyékét várta-leste legnagyobb érdeklődéssel mindennap a fürdőközönség, mert Mértessyék ide csak utókurára jöttek, előbb tengeri fürdőn voltak, a honnan igen bolondos öltözeteket, exotikus divatokat hoztak magukkal.

Most is, mikor végre utolsóknak megjelentek, általános bámulat fogadta őket s külön még a fürdőorvos legmélyebb hódolata is. A kövér kis doktor már a távolból a lehetőleg bájosan hajolt meg előttük s kalapját kezében lóbálva, sietett udvarolni a két hölgynek.

— Nos, kedves doktor, micsoda vendégei érkeztek? — kérdezte orrhagyon, kegyes fejbólintással az államtitkárné.

Az orvos zavarban volt, mert aznap nem jött senki.

— Tegnap este érkezett Temesmegyéből Oltváni Farkasné — mondta nagy elszántsá-

— Temesmegyéből? Oltváni Farkasné? Melyik az?

Az orvos megint zavarba jött, de megemelte magát s odaintett hátra, az utolsó hársak felé.

— A—á—á! Az az öreg ottan? Abban az ánfraufkötőben? — kérdezte naiv babahagyon Ella.

— Nagyon gazdag család — mentegette az orvos az öreg úri nő szegényes megjelenését. — Dúsgazdagok.

— Persze, hogy dúsgazdagok a temesi Oltványiak! — szólt rá a mama.

— Vannak gyermekei? — csipelt Ella.

— Mert engem csak azok érdekelnek.

— Egy nőtlén fiáról hallottam...

Itt az orvost félbeszakították. Sürgöny jött számára. Beteghez hívták.

Gyorsan búcsuzott s elment.

— Az a csacsi! — csipogott Ella. — Miért nem mondta mindjárt azt, hogy olyan jó parthie anyja van itt. Mama, meg kellene azzal az ánfrauvall próbálkozn.

Az államtitkárné rábólintott.

— Persze, hogy megpróbáljuk, mielőtt még más hozzá férne.

Ekkor előbb még egy kicsit ide-oda imbolyogtak a sétányon, fogadva a köszöntéseket s kecses leereszkedéssel integetve jobbra-balra, míg az utolsó hársfáknál ügyes kanyarulattal a szerény öltözetű öreg asszonyhoz jutottak.

Egyedül ült ott a festett kertipadon.

Métyessyné bemutatta magát.

— Férjem közel rokonságban van az Oltványi-családdal és meg nem bocsátaná nekem, ha egy ilyen ismeretlenül is nagybecsült rokonát föl nem keresném.

Az öreg asszonyka szelid zavarral fogadta és szerényen a pad sarkába húzódott, mikor Mértessyné nagy, széles dudorú ruhájával mellé ült és sárgaselyem fordaival, csipkéivel, szalagjaival olyan nagyon közel jött az ő kopotás, fekete gyapju ruhájához.

Ella akkor körülfutott s a másik oldalról ült le mellé a szomszédpadra.

Az öreg asszonyka keresztütbé jött.

— De örülök, hogy édes papa rokonaiból megint megismerhetek valakit. Már a gróf Závorkát is ismerem. Azok unokatestvérei édes papának — csipelt Ella.

— Igen, azok közelebbi rokonai Gáboromnak. Oh, nekünk majd minden megyében van rokonságunk! Csak két megyében nem tudunk rokonokat, de azért ott is lehetnek. Hanem, a kiktől tudunk, azok mind fölkeresnek minket; hol ez, hol az a kérivalójuk van. Mert hát most, bármilyen vagyonos is valaki, a miniszterre mindig rászorulhat. Már pedig a miniszter... no — mosolygott diszkrétul az államtitkárné — hisz köztünk, rokonok közt marad, bár nyílt titok, hogy férjem nemcsak a jobbkeze, de az esze is a miniszternek. És az már csak időkérdés, mikor veszi át a miniszteri tárczát. Aztán Gáboromnak aranysszive van és

Egy külvárosi földész polgártársunkat a következőleg igyekezett kapacitálni egy kortes: »Láska István bácsi, ugy-e, mi egy templomba járunk. Egy Istent imádunk s papunk imáját megérti minden hívője, de oda át latinul beszélnek, hogy ne értse meg senki őket, mert félnek a világosságtól. Ciffrálkodnak, kövérednek a nép zsebére. Ha igaz Isten-félő kend, úgy csak nem fog a katolikus Bartókra szavazni.«

Az István bácsi feleletét e kapacitációra nem írjuk le, elég ha jelezzük, hogy egy cifra káromkodással hagyta faképnél a tiszta választások kortesét.

Az ilyen és hasonló felekezeti jellegű korteskedésekből igen takaros csokrot lehetne még tűzni, de feleslegesnek tartjuk.

Csak kettőt akarunk még e helyen konstatálni.

Egyik az, hogy mint ismeretes dolog az ugynevezett kanzel-paragrafust, mely a szószékről eltiltja a korteskedést, a kath. papok ellen hozták. Es ime a választások alatt egyetlen kath. papot sem jelentettek fel e törvény megsértése miatt — de igenis feljelentettek emiatt egy protestáns lelkészt.

A másik az, hogy bizonyos körök jó néven vették, hogy a kath. papság évtizedeken át nagy támasza volt a protestáns Tisza Kálmánnak, de most bosszankodnak amiatt, hogy nem sikerült a két kézzel szórt felekezeti izgatással és gyűlölködéssel megbontani az ellenzék táborát. Tehetlenségükben és bosszujokban aztán mit tehetnek egyebet? — Tetemre hívást rendeznek és le-gazembereznek mindenkit, aki másként vélekedik és cselekszik, mint ők óhajtanák.

Kombinációk.

A bécsi »Information« a pénzügyminiszter és a kereskedelmi miniszter között felmerült konfliktusra vonatkozó ismeretes hírt regisztrálva azt írja, hogy Lukács pénzügyminisz-

ter a költségvetés előterjesztése után le fog mondani. Utóda ugyancsak e hírforrás szerint Wekerle Sándor lenne, a kinek politikai reaktiválását bizonyos körök (?) nagyon óhajtják. A közigazgatási bíróságnak így megüresedendő elnöki székébe Perczel Dezsőt ültetnék, akit most, hogy a házelnökségből kipottyant, amúgy is el kell valamiképpen helyezni.

A veszprémi gazdasági egyesület felirata.

Darányi miniszter abból az alkalomból, hogy a veszprémi gazdasági egyesület üdvözlő feliratot írt hozzá a csorbai tó megvétele miatt, a következő levelet intézte Fenyvessy Ferencz főispánhoz, mint a veszprémi gazdasági egyesület elnökéhez:

»A bölcs vezérlete alatt álló gazdasági egyesületnek a csorbai tó megvétele alkalmából hozzám intézett becses megemlékezésért őszinte köszönettel vettem és azon tény, hogy a tisztelt Egyesület ezen intézkedéséről örömmel értesült, egyuttal biztosítékot nyújt nekem az iránt is, hogy a veszprémmegyei gazdasági egyesület a magyar föld sorsát szorosán vett működési körén kívül is éber figyelemmel és hazafias érdeklődéssel kíséri.«

Inségmunka és iparválság.

A kormánypárti »P. H.« közli a következőket:

»A legutóbbi minisztertanács foglalkozott az iparválsággal és a munkásinséggel is. Az inség és a válság a tél közeledtével válik aktuálissá. A főbb adatok közt szerepel, hogy a budapesti vas- és gépgyárakban tizenkét-ezer munkás, mások szerint huszezer munkás vesztette kenyerét egy év alatt s még az államvasutak gépgyára is tízezerrel ötezerre szállította le munkásainak számát. Mintegy huszezer munkás kereset hiánya miatt, ki akar vándorolni Budapestről Amerikába. A minisztertanács abban állapodott meg, hogy az ily nagy tömegű kivándorlásnak elsősorban az idevaló illetőségek és magyar honosok itt tartásával utját állja akképen, hogy nagyszabású állami megrendelésekkel és közmunkákkal lendít az ipari válságon és a munkás nép nyomorát más intézkedésekkel is enyhíteni törekszik.

A korjegyzők.

A most megválasztott képviselők közül azok, a kik a legifjabbak, a kik közül tehát a korjegyzők fognak kiválasztatni, a következők: Gróf Bánffy Miklós, gróf Bethlen István, gróf Csekonics Gyula, gr. Desseffy Emil, Inkei József, Lengyel Zoltán és dr. Reich Aladar.

Pótvalasztási naptár.

A pótvalasztások napjai a következők:

- Október 19-én: Ó-Becse.
 » 21-én: Mezőkövesd és Vágvecse.
 » 22-én: Gyula.
 » 23-án: Székelyhid.
 » 24-én: Stomfa (felfüggesztett választás) és Bazin.
 » 27-én: Szentés.

Inkompatibilitás Horvátországban.

A horvát tartománygyűlés hétfőn kezdődő ülészakában az egyesült ellenzék indítványozni fogja, hogy a magyar törvény min-tájára Horvátországra nézve is alkossanak összeférhellenességi törvényt. Továbbá, hogy a kuriai bírásokhoz hasonlóan Horvátországban a választási ügyekben a hétszemélyes tábla ítélkezzék. Mint Zágrábból jelentik, az indítványok elfogadását a bán sem fogja el-lenezni.

Körber a kiegyezésről.

A tegnap megnyílt osztrák Reichsrathban Körber ur, osztrák miniszterelnök panaszkodik, hogy a gazdasági viszony Ausztria és Magyarország között nem elég szilárd: igéri, hogy a korábbi idők homályának véget fog vetni és azzal végzi beszédének idevágó passzusát: »A munkának szilárd alapot kell nyernie és nem szabad, hogy állandó ingadozásoknak legyen kitéve.

Neki tehát nem kell időleges kiegyezés; ő Magyarországot állandóan és örökre le akarja kötni Ausztriának.

Ausztria tehát új harcra fog provokálni és új alakban ismét követelni fogja a felbontatlan gazdasági közösséget Ausztriával, vagyis a tökéletes realuniót valami alkotmányosköntösben.

megteszi vagy megtéteti, a mire kéri. Azért csak tessék majd hozzánk fordulni, édes néném, akár nagy adója végett, akár regál-ügyben, vagy pörökben is, férjem mindig kész a rokon-ságért befolyását fölhasználni.

— Személyesen kell jönni a nénihez, személyesen! — tapsolt Ella. — Legalább megismeri a mi otthonunkat.

— Oh! — nevetett az államtitkárné — a gyermekek mindig eltalálják a helyest. Igen, el kell jönni a nénihez, hogy jól megismerhessen minket. Hisz csak, a kik nagyon jól ismerhet-nek, csupán azok szerethetnek meg. Mert mi igen válogatók, igen tartózkodók vagyunk, még az ismerősökhöz is. Az nem is jó talán. De ha egy anyának olyan gyermeke van, mint nekem, a kit úgy őriz, úgy véd, akkor azzal csak az emberek színe-javát akarja megismertetni. A férjem is azon van, hogy ha nem vagyonos is az a férfi, a ki Ellához közeledik, csak jó családból való legyen; a vagyon mellékes. Majd — mondja Gábor — szerzek én neki olyan hivatalt, a mi nagy vagyonnal fölér. Én meg azt mondom, elég idő van még arra.

Ella ezüst hangon fölnevetett.

— De mama, de mama, hová jutottál! Maradjunk most csak annál, hogy a jó néni eljön hozzánk. Ugy-e, eljön? — s édesen mosoly-gott az öreg asszonyra.

A szegényke csak bólingatott nagy meg-hatottan jobbra-balra a kedvesen ostromlók felé. Szerényen igazítva egyet szerény ruháján, főkötőjén.

— Lesz szerencsém, lesz szerencsém, — mondta halkan — ha méltóságok...

— Oh jaj! az a csunya czimezés, rokonok közt! — méltatlankodott Ella. — En csak huga akarok lenni a jó Oltványi nénihez.

— Én meg csak Izidóra vagyok neked, édes néném — mosolygott az államtitkárné.

— Aztán én megyek el a nénihez, ha már nálunk volt. Oh, engem úgy is nagyon érdekel Temes megye. Mindig szerettem volna ott lakni, olyan szépek ott az emberek! Aztán úgy szerettem a falut. Azt is mondják rám, hogy olyan falusi virág vagyok, a ki véletlenül a főváros-ban termett. Gróf Zelei mezei virágnak is hív. Elmegyek, elmegyek a jó nénihez!

— De Ella! — csitította Mértessyné — ki tudja, nem lenn-e terhére a nénihez a vidámságoddal?

— Oh Istenem, én boldog lennék! — sóhajtott az öreg nő s a leánya finom kez-tüs kezére tette reszkető öreg kezét. — Hisz mindig azon sirok, miért nincs nekem édes leányom vagy menyem?

— Bizony a leánygyermek az igazi kincse az anyának — bölintott az államtitkárné. — A fiu csak kicsi korában a mienk, míg a leány mindig a mienk marad, még ha férjhez is megy. Mindig örömrünk, vigaszunk, ápolónk. Ha leányunk van, késő vénységünkben sem vagyunk egyedül, mert mindig van egy igaz szív, mely velünk érez.

Itt az államtitkárné úgy tett, mintha szeméből könyeket törölne finom csipkekendőjével.

Az öreg asszonynak pedig igazi nagy könyek hullottak szegény fáradt szeméből:

— Igen, igen — mondogatta halkan — a leánygyermek az igazi Istenáldása.

De most egy távolabbi villából gróf Zakariásné jött fel a lépcsőn a sétányra s mel-léttük elmentében megszólította az államtitkárnét. Leánya pedig Ellához ment.

A Zakariás grófok szegények s Ella és mamája nem akarták figyelmessé tenni a com-tesset és anyját a nagy parthie édes anyjára. Azért gyors pukkedivel elbúcsúztak a viszont-látásig az öreg asszonytól. De a távolból is számmal tartották, mert mióta ők oly melegen beszéltek Oltványinéval, a fürdőközönség is érdeklődni kezdett az öreg asszony iránt s Ella nagy bosszúságára a két Vörösthóy leány kövér mamája le is ült Oltványiné mellé, de még beszélt is vele.

Aztán meg a kaczer képviselőné is bemu-talkozott az öreg asszonynál s még három más nő.

De nemcsak Ella bosszankodott, hanem az államtitkárné is. Szerette volna, ha a grófné már fürödni megy s ők visszatérhetnek a jó parthie anyjához. Hanem a grófné ma nagyon lusta volt s csak halasztotta a fürdést. Végre Ella ott is hagyta őket s visszafutott Oltványi-néhoz. Hamarosan kikérdezte, mit beszéltek ott a többi nők. De az öreg asszony nem igen tudta elmondani.

— Csak csupa szíves szavakat — mondta szerényen.

Körber programbeszéde.

Bécs október 18.

A miniszterelnök programbeszédét és a pénzügyminiszternek pénzügyi expozéját meg- egyezően kedvezőleg bírálják az összes la- pok és valamennyien konstatálják a biztos és öntudatos hangot, a mely mindenütt benyo- mást fog tenni.

A „Neue Freie Presse” azt mondja, hogy a miniszterelnök úgy beszélt, a hogyan már régen egy osztrák miniszterelnök sem beszélt. Ha a kormány megtartja azt, a mit ígért, a parlament bizonyára mellette lesz. Egy párt sem oly lelkiismeretlen, hogy veszedelemnek tegye ki ama nagy érdekeket, amelyek a Ma- gyarországgal való gazdasági viszony szabá- lyozásánál és a kereskedelmi szerződéseknél koc- kán forognak.

A „Neues Wiener Tagblatt” konstatálja, hogy a beszéd a pénzügyi expozéjának hatásos, szükséges kiegészítése volt. Nem lehet elkerülni, hogy Körber és Széll miniszterelnökök inten- ziónak bizonyos megegyezését észre ne ve- gyük. Ezzel természetesen a kiegyezés még nincs megalkotva, de járható út van megnyitva és ez az összhang kedvező jel a vámtarifa megteremtésére és a kereskedelmi szerződések megújításánál a legnagyobb nehézségek elhárí- tására.

A „Fremdenblatt” ezt írja: A miniszter- elnök beszéde az új ülésszakra rányomja bé- lyegét. A mit Körber ur mondott, azt Magyar- országon nem tagadhatják el. A miniszterelnök abból a nézetből indult ki, hogy csupán a mo- narchia mindkét államának gazdasági közössége teremti az ökonomikus területet, a mely ér- dekeit kifelé hathatósan képviselheti. A mi- niszterelnök nem ismer ellentétet a mezőgaz- dás és az ipar között és így semmi an- tagonizmust sem Ausztria és Magyarország között. Csakhogy a kiegyezést nemcsak sza- vai, hanem szelleme szerint is tisztelni kell.

A „Deutsche Volksblatt” a beszéd suly- pontját az osztrák-magyar kiegyezés megbe- szélésében látja és kiemeli, hogy a kiegyezési kérdés tárgyában tett kijelentések következté- ben ez az osztrák pártok számára pártpoliti- kai értelemben semleges kérdéssé vált.

A „Deutsche Zeitung” hangsúlyozza, hogy a miniszterelnök bebizonyította, hogy szavai megbízhatók és hogy arra törekszik, hogy a kormány tárgyalásait szavaival összhangba hozza.

A „Reichswehr” azt mondja, hogy a pénzü- gyminiszter és a miniszterelnök hazafias buz- gósággal foglalkoztak Ausztria jövőjével. Mind a ketten egészséges alapot találtak, amelyen

fel lehet építeni egy biztos alapon álló jövőt.

A „Vaterland” ama legmelegebb kívánsá- gát fejezi ki, hogy vajha sikerülne a miniszter- elnöknek az összes ausztriai szempontokat eredményesen érvényre juttatni.

Az „Ostd. Rundschau” örül annak, hogy helyeselheti a miniszterelnök fejtegetéseit. A Házban tegnap látható volt, hogy a parlament dolgozni fog.

Az „Oesterreichische Volkszeitung” és az „Extrablatt” remélik, hogy a miniszterelnök beszéde a népképviselőben visszhangra fog ta- lálni.

A „Wiener Tagblatt” konstatálja, hogy a miniszterelnök programja semmit sem ha- gyott homályban és kifejezetlenül és legyőzött Magyarország mint Németország is ér- testülve van az osztrák kormánypolitika cél- jáiról.

Az „Arbeiter Zeitung” úgy véli, hogy a miniszterelnök becsületes, őszinte és lelkiis- meretes addig és azért, a míg hasznos neki. E lap a miniszterelnök szavainak tettekkel való beváltását várja.

Jogfosztó miniszter.

A végbizonyítványok megtagadása.

A szüreti vakáció végeztével a nagyváradi alma mater falai közé vonuló ifjúságot nem kellemes meglepetés várta. Okozta ezt egy hir- detmény, melyet a kultuszminiszter rendeletéből függesztett ki az akadémia becsült és szeretett igazgatója.

Nem mond egyebet a hirdetemény, hisz oly érthetetlen és oly homályos mint maga az in- tenczió mely létrehozta, hogy azok a joghall- gatók, kik katonai kötelezettségüknek még eleget nem tettek, dacára annak, hogy be vannak sorozva, a hetedik félév végeztével a végbizo- nyítványt (absolutoriumot) nem kapják ki, a mit eddig a katonai lap (Widmung Schein) alapján megkaptak.

A rendelet a jogászok — különösen a IV. évesek körében — mély felháborodást és meg- dőbbenést keltett. Nagyobb része be van sorozva és a rendelet értelmében az első félév végével, a mit eddig mindig megkaptak a besorozottak — ők nem kaphatnak végbizonyítványt, miáltal a katonaságnál eltöltött egy éven felül még rá-

adásul a miniszter jóvoltából még egy félévet elveszítnek életükből. Hisz tudvalevő, hogy a nyolcadik félév nem kötelező, hanem special kollégiumokból áll, a miket épp hogy a félév meglegyen, hallgatnak, ha ugyan még nem hall- gatták a hallgatók.

A miniszternek, ki oly nagyon szereti ma- gát az ifjúság barátjának és jóakarójának ne- vezni, e rendelete nemcsak az ifjúság, hanem a tanárok körében is mély resensust keltett. Az akadémia jeles igazgatója tanácstalanul áll a kérdezősködő hallgatók előtt és csak a szo- moru valót tudja velük megértetni, hogy kato- nai szolgálataikat igazoló katonakönyv nélkül nem kaphatnak abszolutoriumot. A tanárok ma- guk is *jogfosztásnak* minősítik a miniszter el- járását.

Alább közöljük a rendeletet, melynek éle nyilvánvalóan azok ellen irányul, kik besoroz- tatva, elvégezték a félévi kedvezményt a jogi évfolyamokat és mikor katonai kötelezett- ségüknek eleget kellett volna tenni, valami okkal kimentették, vagy póttartalékba helyez- tették magukat. Ha ezek ellen irányul, még üdvösnek mondható, de akkor hozta volna a kultuszminiszter a honvédelmi minisz- terrel együtt gyártott rendeletét legalább egy évvel előbb napvilágra, hogy a mostani hall- gatók eszerint igazodhattak volna és ne kel- lessen nekik ártatlanul életükből még egy fél- évet is feláldozni.

A hirdetemény a következőleg szól:

Hirdetemény.

Azon kérdésre nézve, hogy a 7-ik félév szabályszerű befejezésével végbizonyítványt kérő joghallgató urak miként tartoznak az ezen kedvezményre való jogosultságot hitelesen igazolni, a nmélt. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur f. évi jun. 25-én 42884. szám alatt következő szabályrendeletet bo- csátott ki:

1. Az ajánlati lapok és katonai igazolvá- nyok csak akkor fogadhatók el az 1889. XXVI. t.-cz.-ben a joghallgatók részére biztosí- tott kedvezmény jogcímenek igazolásául, ha az azokban megnevezett egyén azon évnek ok- tóber 1-je előtt, melyben besoroztatik, a hete- dik jogi főiskolai félévet már bevégezte és így a végbizonyítvány kiállítására a hét félév ked- vezménye alapján már a besorozás évének

— Mi nem adunk reájuk semmit. Mert az mind csak látszat, édes jó néni. Nem lehet bennük bízni, csak üres szavak. Nagyon óva- tosnak kell lenni velük szemben.

Aztán a mama is Ella után jött s ő is éppen annyi pozitív hátrányosat tudott itt mindenki- ről, végre még óvta is az öreg asszonyt a tár- saságtól. Mert így fürdőhelyen nem lehet eléggé elővigyázatos az ember.

Csak ebédhez váltak el, hogy a délutánt megint együtt töltsék. Az államtitkárné lakásán oszonnáltak s karon vezették át estefelé az öreg asszonyt kicsi szobájába.

Másnap a szomszédos megye főispánja érke- zett a fürdőbe.

— Nekünk rokonunk az én részemről, a felesége után — jelentette ki Mértessyné.

— De a papa részéről meg a h... főis- pán rokonunk — tette hozzá Ella.

Ez a főispán eddig ugyan nem tudott a rokonságról, de udvariasan elfogadta s márdél- után a sétányon az ő karján sétált Mértessyné. Ella pedig a rokonság révén édesen kaczerko- dott vele. Hanem azalatt folyton figyelte Oltvá- nyinét is és egyszer el is röpített hozzá a főis- pán mellől.

Az öreg nő nagy szeretettel fogadta s mert Ella gyorsan lehajolt s kezét csókolt neki. Oltványiné is megcsókolta a leánykát.

Mértessyné éppen akkor ért oda a főis- pánhoz. Az öreg Oltványiné azonnal fölállt, mikor a főispánt észrevette és külön előtte mályen meghajolt.

Az meg savanyu arcczal, csak könnyed leereszkedéssel biccentett fejével.

Mértessyné megütödvé nézett mindkettőre s mikor odább mentek, valami kellemetlen elő- érzettől szorongatva, kérdezte:

— Ismeri Oltványi Farkasné?

— Ismerem — felelt kellemetlenül a főispán — mert sok bajom volt, mikor Temesmegyén- ben voltam. Éppen akkor lőtte meg magát ren- geteg adósságok miatt a fia Párisban. De a sok uzsorás az öngyilkosságot nem vette kielé- gítésnek, hanem megrohanták az öreg asszonyt s kifosztották minden vagyonából. Pedig más- fél millióig állt. A szegény asszony nem is akarta hinni, hogy az lehetséges, hogy a mit ott Párisban vétkezett a fia, azért itthon neki kell bűnhődni. És egyre a nyakamra szaladgált, hogy mentsem meg legalább az ő vagyonát. De nem lehetett. Az a léha fiu az anyját is mindenütt belerántotta. Annyit megtehettem érte, hogy valami husz holdat, a mit az öreg Oltvá- nyira hagyott egyik inasa, kivehettünk a bir- tok-komplexből. Annyija van most.

Az államtitkárné, mintha édes álomból egyszerre erős migrainere költötték volna föl, olyan kifejezéssel tekintett körül. De aztán ki- fogástalan modorral sejteni sem engedte a főispánnal, milyen mély megbotrátkozás és sértő csalódás érte most őt. Mert úgy vette, mintha az az elvetemült ember ott Párisban, már Ellát károsította volna meg; mintha már az Ella vagyonát prédálta volna el.

Mindjárt el is szólította leányát Oltványi-

nétől. Felküldte lakásukra és maga is utána ment. Csak pár percig voltak együtt szobájukban s mikor lejöttek, kijelentették, hogy másnap elutaznak.

De azalatt a rövid idő alatt is, melyet még ott töltöttek, teljes megvetésüket éreztet- ték Oltványinéval.

Mikor közelébe jöttek, az öreg asszony, szerény, szeretetteljes köszöntését nyugodt szem- telenséggel nem fogadták, hanem tőle elfor- dulva, fölemelt orrhangon panaszkodtak egy- másnak, hogy mennyire kívánnak téve a kérel- mező idegenek tolatkodásának.

A jó öreg asszony nem értette meg egy- szerre a helyzetet és még néhány félénk kísér- letet tett, hogy rokoni alázatos tiszteletét ki- fejezze Mértessyék irányában, de a mama mindannyiszor szigorú lenézéssel utasította vissza. Ella pedig élesen kaczagva, mulatott másokkal az „ánfrau” toiletje fölött.

A fürdőközönség szerette volna tudni, mi történt köztük. Hanem az államtitkárné nem akarta elérteni a célzásokat. Végre Zakariás grófné egyenes kérdéssel tudakolta meg.

— Tudod, édes Melám — felelt Mértessyné a legkényesebb orrhangon — meghallottam, hogy a fia mind a három uradalmukat elpré- dálta Párisban és aztán föbelőtte magát. Belát- hatod hát magad is, hogy ilyen finnak az anyja nem illő társaság olyan fiatal leánynak, mint Ella.

október 1-je előtt igényvel birt és annak kiadását a most megjelölt időpont előtt kérelmezte is. Ellenkező esetben, azaz ha a besorozott egyén a hetedik jogi iskolai félévet a besorozási év október 1-je után végzi be, a besorozás tényének és a hét félévi kedvezményre való jogosultság fennállásának igazolásául csakis a katonai vagy honvéd igazolványi könyv, vagy pedig a tartalékos tiszté történt kinevezéséről szóló okmány fogadható el.

2. Oly katonai igazolványi lap, vagy ajánlati lap, melyből kitűnik, hogy a benne megnevezett egyén nem az újonczutalékba, hanem a *póttartalékba* soroztatott be, a hét félévi kedvezmény igazolására egyáltalában el nem fogadható.

Kelt Nagyváradon, 1901. okt. 13.

Dr. Bozóky Alajos,
igazgató.

A nagyváradai Conservatórium.

Lapunk tegnapi számában e czim alatt foglalkoztunk a nagyváradai nyilvános zeneiskolával s felvetettük az eszmét, nem volna-e időszerű, ha a város a zeneiskolát átvénné a Nagyváradai Zenekedvelők egyesületétől; akkor, a mikor ezt a számban nagyon is megfoghatott egyesület ugys csak a város nagyobb mérvű hozzájárulása folytán képes fenntartani.

Czikkünk s az abban foglalt javaslatunk a város közönsége előtt élénk visszhangra talált. Többen kifejezték az eszme életrevalóságát s megvalósításának alkalom és időszerűségét; egyik vármegyei tisztviselő pedig hosszabb cikket írt, a melyben a zeneiskola fontosságát és létjogosultságát megkapóan és frappáns példákkal fűszerezetten fejtegeti.

Miután elmondja, hogy a zenei kiképzetés a zeneiskolában igen olcsón és igen könnyen megszerezhető; áttér a zene szükséges voltának fejtegetésére.

Az érdekes czikkből adjuk a következő részleteket:

Ma már mindenki tisztában van azzal, hogy a költséges kitanítatásnak a célja, nemcsak az általános művelődésre, hanem a *megélhetés* biztosítására irányul; látjuk, hogy valóságos özönlás történik a literatus pályák felé.

Városok, községek és az állam folyton építetik a különböző iskolákat, mégis, mind kevés az a tudományos pályát keresők befogadása; a kevés vagyonnal bírók, a hivatalnokok, kereskedők, iparosok úgy gondolkoznak, hogy ha már megélhetésre való vagyont úgy se adhatnak gyermekeiknek, legalább adják meg az iskolai kiképzetést, — s valósággal át vannak hatva attól az eszmétől, hogy az iskola az egyedül üdvözítő hely, — a honnét kikerülve ur lehet az ember, már pedig ez a földolog!

A szellemi foglalkozás mellett pihenhet a test, urias ruhában lehet, sőt kell is a hivatali munkát végezni, — már pedig ezt, — az iparos, kereskedő vagy gazdasz többnyire csak vasárnap teheti meg, másfelől ott vannak a példák, hogy a szürke emberek fiai fel tudták magokat küzdeni a nagy állásokra stb. — Hát ez mind igaz, — de nagy háttér van, — a mai nap élő példái agyonütik a régi alapelveket, az ugynevezett protekció előnye és hátránya egyaránt kiveszőben van, a magas állásokba csak jeles tehetségek, kiváló egyéni tulajdonokkal bírók s ezek is hosszasan működésben szerzett érdemek útján jutnak be, — először dijnoknak kell lenni, — hivatali nyilvánosságban százával állanak a dijnoki állásra beadott kérvények, melyek között nem egy magasabb qualificatiót is lehet találni, — bizony-bizony ma holnap 1/10-résznél hivatal sem lesz, mint hivatal kereső, — e miatt valósággal nyomorogni kell azoknak, kiknek neveltetése egy vagyont emésztett fel, — a szülők nem ritkán magukat adósságra verik, azért, — hogy egy érettségi bizonyítványt ki-

erőszakoljanak vagy elkínóztassák a jogot, az erre kevésbé hivatott egyén kezébe, az ilyen bizonyítvány alapján támadnak ezrével a dijnok-jelöltek, vagy azok a lateinerek, kik egy kis hivatalban önfenntartásukon küzködnek, elégedetlenkednek és pedig méltán.

Ha az ilyen napirenden levő állapotok mellett leány gyermekeink jövőjére gondolunk, aggodalmaink még inkább fokozódnak, — hiszen a természet rendje szerint a gyermek túléli a szülőt, — hogy tudják az uri szegény leányok magukat fenntartani, ha férjhez menni nincs szerencsájök, — habár elvégezték a 4 polgári iskolát, tudnak himezni, egy kicsit zongorázni, — sőt még a háztartást is jól el tudják vezetni, — mit ér mindez, ha sem ház, sem háztartás nincsen? — elő kell venni a polgári iskolai bizonyítványt s kopogtatni vele a hivatalfőnökök ajtajánál, az üdvözítő dijnoki állásért, — tűrni és szenvedni a sok visszautasítást, várni, míg százak előjegyzése után talán rá is kerül a sor, — de vajjon a gyomor, a foszlékony ruházat, várnak-e oly türelmesen? vajjon a szegény urileány nem irigyelheti-e meg — egy jó cselédleány sorsát, kinek bár erősebb, de egészséges munkája után kosztja, lakása és ruházata gond nélkül biztosítva van? — O pedig a sok tananyaggal fejében ha van kinél kegyelem kenyérre szorul és ha nincs kinél; — Isten tudja mi lesz vele? Az állam és társadalom ennek baján nem segíthet, azuri szegény leány sorsa, a hullámzó tengeren himbálódzó csónakra van bízva, — ez a csónak azután akár a hatalmas sziklákön török össze, akár a posványos iszapba dől be, — mindkét esetben legalább is erkölcsi halállal végződik. *Egyszóval a tisztességes megélhetésre, az önértékelő való fenntartásra szükséges oly tudomány, mely az általános iskolai tudományok alapján czélba vett pályára vagy leányoknál a férjhez menetel nem, vagy kevésbé sikerülte esetén a megélhetésre szükséges jövedelmet hozza be.*

Nehéz megélhetési viszonyaink ennélfogva azt követelik, hogy az általános tudományok mellett, valami melléktudományt is tanítsunk, mert igen gyakran ezen melléktudomány áll a főfoglalkozás élére és segíti ki az egyént a bajból. Ilyen universalis tudomány a *zene*; hogy a zene milyen nagy fontosságot játszik az életben is, álljanak itt a köv. példák ezutal nevek említése nélkül.

Egy uri leány, előkelő és gazdag ur neje lett, férje könnyelmű és tékozló volt, — tönkre mentek, a férj támasz nélkül hagyta oda nejét és gyermekeit, ám a nő, mint kiváló zongorajátékos, ezen tudományát elővette, (most 6 koronáért tanít óránként a fővárosban) önerejéből magát és családját tisztességesen fenntartja.

Egy rossz tanuló fiut szülei katonának adtak, — tiszt lett belőle, de könnyelmű adósság miatt ott kellett hagynia állását, minthogy azonban a katonai intézetben hegedűjátékra is képezve volt, nem züllött el, hanem most mint színházi zenész és magán zenetanár egészen jól fenntartja magát, itt már azt látjuk, hogy két czélba vett *pálya nem sikerülte esetén* is segített a melléktudomány.

Az ének- és zenetudomány Csehországban kötelező az iskolákban; ott tudják, hogy miért? Mi csak azt látjuk, hogy ide ezrivel jönnek onnan zenetanárok és mind tisztességesen megélnék belőle, mi ezt a tudományt csak tréfának és mulatságra valónak tartjuk, pedig sokkal jobb lenne, ha a szegény uri leány 2 koronáért adhatna egy zenetanítási órát, — nem is említve itt a magasabb nivón álló művészetet, a mit szépen fizetnek — s ha csak 3 tanítványa van, már megélhet belőle, míg ha 1, legfeljebb 2 koronáért a boureauban egész nap írkokodik, hogy ebből fent nem tarthatja magát, az bizonyos.

Mindezek nem gátolják azt, hogy az illető azért ne legyen jogász, mérnök vagy orvos, — a leányok is férjhez mehetnek, a postai, táv-iradai, tanítónői tanfolyamot végezhetik, a biztosság okáért jó azért, ha ily melléktudomány birtokába jutnak; a jövőt senki setudhatja, nem kell előítéleteket emelni, — hanem az időt felhasználni, mert az idő pénz, a munka pedig nem szégyen.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Október 19. 20. Lóverseny Nagyváradon.

Október 21. Pénzügyi bizottság ülése.

Október 23. Képviselőválasztás Székelyhidon.

November 19. Az Erzsébet leányárvaház zászlószentelési ünnepélye.

* Bizottsági ülés. Nagyvárad város pénzügyi bizottsága hétfőn, folyó hó 21-én délután 4 órakor ülést tart. A tárgya az ülések az 1902-ik évi városi költségvetés.

* A debreczeni római katolikus főgymnázium építése. A napokban járt le a pályázatot a debreczeni római katolikus főgymnázium építésére. Az építésre Stegmüller Árpád debreczeni jónévű építész vállalkozott, ki is a 278,313.38 korona építési költségből 5 százalékot engedett. A főgymnáziumi bizottság ülésében elfogadta a pályázatot és megköötötte a szerződést a nevezett építésszel s azt Schlauch Lőrincz bibornok-püspökhöz jóváhagyás végett felterjesztette. Így nemsokára hozzá is fognak a monumentális épület építéséhez, amelynek egyik szárnyát már ez év folyamán fedél alá kell vonni.

* Husz éves találkozó. Derék, tekintélyes kereskedők találkoznak husz év eltelté után Nagyváradon, hol egyidőben mint egyes nagykereskedő czégek alkalmazottjai fogadtak barátságot. Kugler Albert vaskereskedő hívta össze régi barátait akik közül Tóth Zsigmond, Kádár János, Kiss Károly, Kugler Ferencz, Hant Frigyes, Hirschfeld Károly, Czejlik Lajos, Oláry Gyula, Czinczár József, Elő János, Surányi István, Vékey László és Király Béla fog megjelenni az október 19-iki találkozón Nagyváradon.

* Főkapitányi jelentés. Gerő Armin városi rendőrfőkapitány feliratot intézett a városi tanácshoz, melyben a szemét lerakódó helyekhez vezető utak ismét jókarba leendő helyezésének elrendelését kéri. Ezen utak rossz karban tartása következtében az összesepert szemét az utcákon halomra gyűlt s nem lesz rendesen elszállítva, mely körülmény ugy szépségeti valamint tisztasági és egészségügyi szempontból kifogás alá esik, továbbá a városi szabályrendeletek idevonatkozó pontjaival jón összeütközésbe, a miért is a jelen állapotokon változtatni nagyon időszerű.

* Bercsényi Béla temetése. Bercsényi Béla ravatalát tegnap délelőtti 10 órakor elvitték a közönség elől. A koporsót, a melyet eddig tizenkét koszoru borít, zárt kocsin átvitték a Nemzeti Színház udvarába. A színház kapualját és udvarát végig fekete gyászlepel borítja. A ravatal az udvar közepén áll, két sor kandeláber övezi s az udvar négy sarkában egy-egy áldozati láng lobog. A temetés délután három órakor történt meg. A végtisztességen jelen voltak Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter, Beöthy László, a nemzeti színház igazgatója, továbbá Várady Antal, Bartók Lajos, a Petőfi-Társaság tagja s a székes főváros előkelői mindannyian elkísérték utolsó útjára.

* Bérkocsisok fuvardíja. A mai napon valamint a holnap megtartandó lóversenyek alkalmából a bérkocsik fuvardíját következőleg állapította meg a rendőrség:

Egész délutánra, azaz a Lóversenyűrtre ki és vissza várakozással:

2 fogatu bérkocsi 8 korona

1 „ „ 5 „

Csak ki vagy vissza:

2 fogatu bérkocsi 2 kor. 80 fill.

1 „ „ 1 „ 60 „

* **Törvény a világpostáról.** Erdekes törvényt hoz a hivatalos lap tegnapi száma: az 1901. XXVII. t.-cz. törvénybe iktatja az 1897. washingtoni világposta-szerződést. Ezzel a világ összes művelt és félművelt államai kölcsönösen biztosítják egymásnak a postai szállítást kedvezményét s ezzel a felvilágosodás terjedését. Erdekes ezzel kapcsolatban azt az újabb tervet is felemlíteni, hogy a postadíjat is egy-egyesíteni akarják. E szerint Belényesbe éppen annyit menne a levél, mint San-Franciscoba. Hogy persze ebből mikor lesz valóság, az az idő, még pedig nagy idő kérdése.

* **Gyászrovat.** Mély részvétellel értesülünk, hogy **Tóth Miklós** közokmányi ellenőrt súlyos csapás érte. Leánya **Erzsike** tegnap délelőtt hosszas szenvedés után elhunyt. **Steintz Kálmán** m. kir. pénzügyi számtiszt jegyesét, a bánatos szülők és testvérek, kedves családtagot siratnak az oly korán elhalt, még nemrég a legjobb egészségnek örvendő fiatal leányban.

* **Korszakalkotó találmány.** Orlan és Armstrong angol mérnök — mint egy londoni távirat jelenti — beláthatatlan jelentőségű találmányt fognak legközelebb a nyilvánosság elé lépni. Nem kevesebbről van szó, mint arról, hogy a villamosságot áramvezeték nélkül, tisztán a levegő közvetítésével felhasználják dinamikai célokra. Ha igazat mond ez a londoni közlés, akkor ez a találmány sok eddig kivilágozatlan problémát fog megoldani és közel viszi a kormányozható léghajó problémáját is a megvalósuláshoz.

* **Ezer éves jubileum.** **Brixen** városa nagy ünnepekre készül. Ez év október 26. és 27-én fogja megünnepelni fennállásának ezer éves évfordulóját. Nemcsak az országból és a monarchiából, hanem még a külföldről is számosan bejelentették részvételüket. Gróf Merweld helytartó, gróf Brancos tartományi főnök és sok más előkelőség is jelen lesz az ünnepélyen. A történelmi díszmenet számára már megérkeztek Münchenből a szebbnél-szebb kocsitűzők. **Brixen** város szövetkezetei elhatározták, hogy a történelmi díszmenet utolsó részére: **Brixen** a jelenben, előállítanak egy díszkocsit.

* **Váltóhamisító zenészerző.** A büntető törvényszék megkeresése alapján a budapesti rendőrség vizsgálatot indított egy budapesti ismert nevű zenészerző ellen, a kit az a súlyos vád terhel, hogy 30 ezer korona áru váltót hamisított gazdag nagybátyja nevére s mikor a lejárt váltót rendezni nem tudta, kereket oldott. Az eset a következő:

Rieger Alfréd, a kinek több igen sikerült szerzeményét zenész körökben nagyra becsülik, évek óta aránytalanul többet költött, mint a mennyi jövedelme volt. Költséges passziói sok pénzbe kerültek s **Rieger Alfréd** adósságai annyira fölszaporodtak, hogy hitele már teljesen kimerült. Ebben az időben szerencsétlen sorsa egy ismert pénzügynököt hozott elébe. Az ügynök biztatta, hogy szerezze meg nagybátyjának **Rieger György** gazdag gyárosnak jóállását és a míg a váltó le nem jár, **Rieger György** maga sem fogja megtudni, hogy váltójára valaki pénzt adott. **Rieger Alfréd** ráállt az alkura. Előbb csak kis összegű váltót adott át az uzsorás pénzügynöknek s mikor a váltó lejárt, újabb nagyobb összegű váltóval fedezte adósságát. A rengeteg kamatok azonban rohamosan növelték a tételt. A fiatal zenészerző hamis váltóinak értéke elérte a 30 ezer koronát. A pénzügynök most már nem fogadott el újabb váltót, hanem bepörölte a követelését. A váltótörvényszéknek **Rieger György** kifogásolta a váltón lévő aláírást és kijelentette, hogy aláírása hamis. Erre az aktákat áttették a büntető törvényszékhez, majd pedig a rendőrséghez. A váltóhamisító zenészerző azonban nem várta be az ügyek ilyen fordulatát. Hetekkel ezelőtt elutazott Budapestről s mint hírlik — Amerikába szökött.

* **Kuruzsló anya.** Nagy bünt követnek el a szülők mindazon esetekben midőn megbetegedett gyermekeiket nem az arra hivatott és szakértő orvosnak mutatják meg, hanem csak akkor veszik igénybe azok tanácsát, a midőn már a bábák és javas asszonyok ajánlatai, kuruzslásai hiábavalónak, sőt igen gyakran halált hozónak bizonyultak. Így tett **Szenk Julia** Vármá-ház-u. 112. sz. alatti lakosnő is, kinek hat hetes Andor nevű fia folyó hó 17-én este hirtelen elhalt. **Edelmann** Menyhért dr. véleménye szerint a kisdud halálát az idézte elő, hogy anyja a gyermek czombján támadt pör-senést két izben is carbololajjal kente be a baba tanácsára s így karbolmérgezést idézett elő. **Ullmann Béla** dr. halottkém a bizonylat kiadását megtagadva, az esetet a rendőrségen be is jelentette. Ugyészség további vizsgálat végett megkerestetett.

* **Hamis egyforintosok forgalomban.** Az utóbbi napokban több izben forgalomba hozott hamis 1 forintosokat foglalt le a rendőrség. A közönség és kivált a kereskedők, tehát nagyon helyesen cselekszenek, ha minden alkalommal valahányszor ilyen hamisítvány kerül kezük közé, haladéktalanul értesítik a rendőrséget, hogy így a közönség érdekei megóvására irányuló vizsgálat megkönnyíttessék és megtéssék.

* **Uj »holttenger«.** **Sven Hedin**, a hírneves svéd utazó Tibetben nagy sóstengert talált, mely szintén olyan érdekes, mint Palesztina »holttengere«. Óriási kiterjedésű, de nem mély ez az új »holttenger«. A parttól egy kilométernyire gyalogolni kell a vízben, hogy a csónakot elérjük s aztán még egy kilométerre kell azt lábálva húzni, hogy azon podgyászszal lehessen evezni. A víz sóval teljesen telítve van, a fenekén szilárd söréteg fekszik, úgy hogy a járás nem kellemes. A csónak, evezők és az utasok ruhái rövidesen mészfehérséggé söréttel vonódnak be s minden csepp víz megszáradván, kis fehér gömböt hagy hátra. A partjai éppen olyan olyan kihaltak, mint a holt-tengeré.

TANÜGY.

Az iparoktatási bizottság ülése.

Az iparoktatási bizottság tegnap délután 4 órakor ülést tartott. Ragány János elnökle mellett ott voltak: Bodnár János, ifj. Cser János, Hann Lajos, Jankovich János, Láng József, Mártonffy Bogdán dr., Rechtné-Bauer Zsófia, Stark Gyula, Szombathy István dr., Sztarill János, Szűcs Izsó, Tóth Mihály dr. és Tarsoly Ferencz.

Elnök bejelentette, hogy a múlt ülés jegyzőkönyvét a kir. tanfelügyelő jóváhagyólag tudomásul vette.

A női kereskedelmi tanfolyam ezuttal is Nagyvárad város főnhatósága alatt létesült. A tanács megtett minden előkészületet, sőt a törvényhatósági bizottság a vallás- és közoktatásügyi minisztériumtól az állandósításra kért engedélyt.

Rechtné-Bauer Zsófia igazgatónő jelentését, hogy 20 növendékkel indult meg a tanfolyam, valamint elnöknek az előmunkálatokról szóló jelentését a bizottság egyhangúlag tudomásul vette és elhatározta, hogy a tanfolyam állandósítása érdekében a közoktatásügyi minisztériumhoz újabb felterjesztésre kéri Nagyvárad város törvényhatósági bizottságát.

Szűcs Izsó igazgató jelentette ezután, hogy a tantestület az iparoktatási bizottságban leendő képvisellel Szombathy István dr.-t választotta meg, egy elköltözött tanerő helyett K. Kispál János tanfelügyelősségi töltnököt alkalmazták; az újvárosi iskola elhelyezése miatt helyiségi változtatásokat kellett eszközölni a katonavárosi osztályt pedig a növendékek csekély száma miatt beszüntetni. Az iparos tanoncziskolába 740 növendék van beiratva, a

még be nem iratkozott 9 tanoncz ellen az eljárás folyamatban van. Mártonffy Márton, az iparos tanoncz iskolák főigazgatója, szept. 27-én az iskolát meglátogatta. A létesítendő pinczérszakiskoláról jelenti, hogy annak ügyét a nagyváradi szállodások, vendéglősök és kávéos ipartársulata, valamint a pinczéregyesület bizottságilag intézi; a tervezetet elkészítették és jóváhagyása végett a minisztériumnak megküldték; Glück Frigyes 1000 korona alapítványának csak a kamatait fogják felhasználni, a költségeket tandíjakból fedezik; a tanfolyam november 1-én megnyitátnék, ha addig a miniszteri jóváhagyás megjönne. Örömmel vette a bizottság tudomásul, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter Szűcs Izsó igazgatót az ipari rajzoktatás tanulmányozására két hónapi külföldi utra küldi; készséggel ad neki ehhez két havi szabadságot. — Az igazgató ama jelentésére, hogy a téli tanfolyamok hallgatói évről-évre kevesbednek, aminek oka, hogy az építői parosok egyrésze tanonczai az iparoktatási törvény világos kijátszásával napszámoként alkalmazza, a bizottság fölterjesztéssel él a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez, a melyben a napszámoként alkalmazott 10—15 éves iparos tanonczok oktatás-ügyének szabályozását kéri.

Több számla kiutalása után az igazgató tandíjszámadását átvizsgálás végett Stark Gyula főgondnokhoz tette át a bizottság.

Igazságszolgáltatás.

Kufárok a zsinagógában. Elégge mulatságos, de erkölcsi szempontból nagyon is kifogás alá eső eset történt a múlt év április 4-én a széplaki zsinagógában. **Herczfeld József**nek nagyon szép kiszivott taktékpipái voltak s a pipákért lelkesedő **Sámuel Adolfnak** nagyon is megtetszett egy, melyet meg is vett Herczfeldtől. A gschef a zsinagógában történt s pénz nem lévén nála, annak megadását másnapra ígérte meg.

Ujból imára gyűltek egybe a Mózes-hitűek, a szertartás megkezdése előtt **Sámuel** a templom küszöbön nagy élvezettel pőfékelt tegnapi nap folyamán megvásárolt pipából. Eppen ekkor jött a hitelező **Herczfeld** s követelte a pénzt, de annak megadását **Sámuel** megtagadta, eme kijelentésre **Herczfeld** kirántotta a **Sámuel** szájából a pipát s be szaladt vele a templomba, a hol az istentisztelet már javában folyt; **Sámuel** követte, dulakodni, káromkodni kezdtek, nem törődve az ünnepélyes aktussal. A verekedőket a jelenlévő felekezetibeliek választották széjjel.

A margittai kir. járásbírósa ítélt ez ügyben és **Herczfeld** Józsefet 5 napi elzárásra ítélte el.

A tegnapi nap folyamán a kir. törvényszék mint a felebbviteli bíróság megváltoztatta az ítéletet és **Herczfeld**et 20 kor. fő- és 10 kor. pénzbüntetésre ítélte.

S P O R T.

Lóverseny Nagyváradon.

Az őszi idény egyik megszokott kedves szórakozására nyílik ismét tér ma és holnap.

Megnépesedik a Bónai-kut körüli térség s az izgatott közönség zsvájából fel-felhangzik az éljenzés, a futatók tarka tömegéből ki-kivillan egy-egy ünnepelt urlovas: a győző. Aztán itt is, ott is elnémul egy előbb hangos alakzat: biztosra »szállt be« valamelyik lóra a totalizateur s ihol ni! most koczog be a kiválasztott paripa — utolsónak.

No de seba! több is veszett Mohácsnál. S a ki ma veszt, az vigasztalja magát vele, hogy majd csak nyer holnap.

Mert a Verseny-Egyület által rendezett futtatás két napra van tervezve mára és holnapra.

A Nagyváradi Verseny-Egylet által kiadott program.

Igazgatóság: *Batthyány* Gábor cs. és kir. 7. h. e. százados, gróf *Károlyi* Gyula, báró *Königswarter* Herman, *Szunyogh* Lóránd, gróf *Tisza* István.

Bíró az akadály-, gát- és sikversenyénél: *Klobusiczky* Béla.

Indítók: *Beöthy* Pál, báró *Schwaben Durneiss* Gyula cs. és kir. 7. h. e. főhadnagy.

Időmérő: *Cziffra* Gerő.

Mázsálók: *Mesko* Boldizsár, *Pallay* Lajos.

Handicapper: *Szunyogh* Zoltán.

Pálya felügyelők: *Cziffra* Kálmán, *Fráter* E.

Pálya orvos: Dr. *Mayer* László.

Totalisateur vezető: *Hollósy* Jenő.

Versenybíró: *Weingartner* Andor.

Tanúk: a helyszínen választatnak.

1.00 I. Ménes díj. 1000 korona, adva Biharvármegye által, ebből 800 kor. az elsőnek, 200 korona a másodiknak. Távfolság kb. 2800 mt. Tét 30 kor., fele bánat. A tétek és bánatok a versenypénztárt illetik.

1. *Markovits* István főhadnagy *Brangane*, vörös test és sapka, kék szalag.

2. *Nadányi* Pál ur *Finom Rózsai*, vörös test, kék ujjak, szalag és sapka.

3. Br. *Schwaben-Durneiss* Gyula főhadnagy *Svengáli*, félvörös, félkék, fekete sapka.

4. Gróf *Tisza* István *Csalárkék* test és ujjak, viros sapka.

1.30 II. Ürögdi akadályverseny. 1200 korona egyleti díj, ebből 1000 korona az elsőnek, 200 korona a másodiknak. Távfolság kb. 4200 mt.

Tét 40 korona, fele bánat. Tétek és bánatok a versenypénztárt illetik.

1. *Folberth* József főhadnagy *Fragile*, sárga piros abroncs és sapka.

2. Gr. *Grundemann* R. főhadnagy *Orkan*, sárga kék abroncs, sárga sapka.

3. Dr. *Haeer* L. ur *Savoyard*, halványlila, zöld szegély és sapka.

4. *Hoffmann* Lipót őrnagy *Maetignan*, arany-sárga és kék csikos, veres sapka.

5. *Liptay* Béla ur *Friczi* jobbról vörös kék nji, balról kék-vörös ujj, kék vörös sapka.

6. *Rohonczy* Lőrincz ur *Bora*, fehér test, égszínkék sapka, szegély, gombok.

7. *Strzygowsky* Viktor százados *Dreyfuss II.*, bordeaux piros.

8. *Világhy* Gyula ur *Jeszenicze*, ezüst-szürke test, vörös sapka.

2.00 III. Nagyváradi város díja. Kettős fogatok. Díj 1000 korona, ebből 800 kor. az elsőnek, 200 korona a másodiknak.

Távfolság 3750 méter. (Pálya háromszor körül.) Tét 40 kor., fuss vagy fizess.

1. *Kiss* Ernő ur *Csalta*, *Fruska*, vörös-fekete szalag.

2. *Kubinyi* Márton ur *Fenegyerek*, *Dardzs*, fehér szalag.

3. *Lipthay* Arthur ur *Böske*, *Fáni*, fehér-zöld szalag.

4. *Olasz* Flemér ur *Jelen*, *Rontó*, kék szalag.

5. Ugyanaz *Gólya*, *Daru*, kék szalag.

6. Ugyanaz *Daru*, *Rontó*, kék szalag.

7. *Orosz* György százados *Csipke*, *Rabló* vörös-kék szalag.

2.30 IV. Szentmártoni gátverseny. 1000 korona, adva a Magyar Lovar-Egylet által a részére a földmivelésügyi miniszter ur által engedélyezett subventióból. Távfolság kb. 2400 mt.

Tét 30 korona, fele bánat. A tétek és bánatok felerészben a második lovat, felerészben a versenypénztárt illetik.

1. *Csiszár* István főhadnagy *Pattogó* vörös test, vörös és kékgyűrűs ujjak, sötétkék sapka.

2. Br. *Harkányi* J. *Carmela*, zöld, fekete szalag és sapka.

3. Ugyanaz *Querida*, zöld, fekete szalag és sapka.

4. *Hoffmann* Lipót őrnagy *Buff*, arany-sárga és kék csikos, veres sapka.

5. *Jony* Ferdinánd százados *Prima*, sötétkék fehér pettyek, fehér sapka.

6. *Liptay* Béla ur *Artallan II.* jobbról vörös kék ujj, balról kék vörös ujj, kék vörös sapka.

7. Ugyanaz *Diving-Bell*, ugyanaz.

8. Gróf *Orssich* Pál főhadnagy *Előre II.*, fehér, kék abroncsok, fehér sapka.

9. Ugyanaz *Csitt*, ugyanaz.

10. *Rohonczy* Lőrincz ur *Rora*, fehér test, égszínkék sapka, szegély, gombok.

11. *Világhy* Gyula ur *Jambó* ezüstszerű, vörös sapka.

3.00 V. Zerge akadályverseny. 1000 k., adja a m. kir. Földmivelésügyi miniszter ur. Ebből 800 korona az elsőnek, 200 korona a másodiknak. Távfolság kb. 4200 mt.

Tét 30 korona, fele bánat. Tétek és bánatok a versenypénztárt illetik.

1. *Ferencz* József brangái herceg ő Fensége hgy. *Pásztor* vörös, kék kettős szalag, vörös sapka.

2. Gróf *Bethlen* Is van *Ragyogó* fehér test, kék ujjak, fehérkék sapka.

3. Ugyanaz *Hitellen* ugyanaz.

4. *Czárán* János ur *Legény* fekete test, piros öv, fehér sapka.

5. *Hoffmann* Lipót őrnagy *Szeles* arany-sárga és kék csikos, veres sapka.

6. Báró *Kemény* Elemér főhadnagy *Julcsa* kék test, sárga ujjak, kék sapka, aranygombbal.

7. *Klein* György ur *Gerle* fehér, vörös szalag és sapka.

8. *Liptay* Béla ur *Bár* jobbról vörös kék ujj, batról kék vörös ujj, kék-vörös sapka.

9. *Torday* István főhadnagy *Béla* egyenruha, kék szalag.

10. Id. *Vojnich* Sándor ur *Arany* arany-sárga vérvörös szegély, gomb és sapka, aranybojtall.

3.30 VI. Bónékuti sikverseny. Díj 1000 korona, adva a Magyar Lovar-Egylet által a részére a m. kir. Földmivelésügyi miniszter ur által engedélyezett subventióból. Ebből 800 korona az elsőnek, 200 korona a másodiknak. Távfolság kb. 2000 mt.

1. *Balásházy* István ur *I hope so* vörös és kék koczkás vörös sapka.

2. *Borbély* György ur *Gerle* sötétkék és vörös csikos, vörös sapka.

3. *Jony* Ferdinánd százados *Barbara* sötétkék fehér pettyek fehér sapka.

4. *Liptay* Béla ur *Diving-Bell* jobbról vörös kék ujj, balról kék vörös ujj, kék vörös sapka.

5. Ugyanaz *Artallan II.* ugyanaz.

6. Gróf *Orssich* Pál főhadnagy *Moderne* fehér test, kék abroncsok, fehér sapka.

7. *Rohonczy* Lőrincz ur *Aj! Aj! Aj!* fehér test, égszínkék sapka, szegély gombok.

8. Gróf *Tisza* István *Finom* kék test és ujjak, piros sapka.

9. Id. *Vojnich* Sándor ur *Dáma* arany-sárga, vérvörös szegély, gomb és sapka arany bojtall.

10. Mr. *White* *Bandita* fehér, piros szegély.

4.00 VII. Agarász lovak versenye. 800 korona egyleti díj, ebből 700 korona az elsőnek, 100 korona a másodiknak. Távfolság kb. 1200 méter.

Tét 30 korona. Fuss vagy fizess. A tétek a versenypénztárt illetik.

1. *Fanta* Géza főhadnagy *Gólya*, egyenruha vörös szalag.

2. *Nadányi* Pál ur *Finom Rózsai*, vörös test, kék ujjak, kék szalag és sapka.

3. Báró *Schwaben Durneiss* Gyula főhadnagy *Svengáli*, félvörös, félkék, fekete sapka.

4. *Szunyogh* Albert tiszthelyettes *Fátyol*, sárga, fekete szalag, fehér sapka.

5. *Szunyogh* Zoltán ur *Rézkakas*, világoskék fehér szalag.

A versenyek mindkét nap délután 1 óra-kor veszik kezdetüket.

Belpó-jegyek a versenyekre: pálya-jegy 2 napra 10 kor., nőknek és tisztéknek 6 korona; 1 napra 6 korona, nőknek és tisztéknek 4 korona.

Ezen jegyekkel a versenypálya minden helyiségébe be lehet lépni.

Tribünjegy 1 napra 2 korona, ezen jeggyel a versenypályán átmenni az igazgatósági páholy körüli területre nem szabad.

IRODALOM.

A **Kiskereskedők Lapja**, melyet dr. *Adorján* Armin ügyvéd szerkeszt, októberi számában is több érdekes s figyelemreméltó cikket közöl. Az ügyes szaklap a kiskereskedők érdekeit igazán hűven és lelkesen szolgálja.

A **katholikus egyháztörténet elemei.** Néptanodák V. és VI. osztálya, ugyszintén a polgári és ipariskolák használatára. Főpásztori kegyes engedéllyel. Kiadta *Fonyó* Pál, a Kath. Hitoktatás szerkesztője. Tizenegyedik kiadás *Pozsony*. Kiadja *Stampfel* Károly. Ara 50 fill.

»E művecske a népiskolák felsőbb osztályaiban s a polgári és felsőbb népiskolákban óhajt használandó kézikönyv lenni és valljuk meg, teljesen megfelel a kívánalmaknak. Szerző ugyanis a püspöki tanterv nyomán úgy a tananyag megválasztásánál, mint annak feldolgozásánál nagy ügyességet tanusít. Az egyháztörténeti események gazdag tárházából könnyű áttekintés és felosztás mellett — mindenütt a legfontosabb mozzanatokot öleli föl. Igen helyes tapintattal az európai részletes egyházak jelenlegi helyzetét is megismerteti, mi szintén nagy előnyére van művének. Tiszta lelkiismerettel ajánljuk azt az illetékes iskolai hatóságok figyelmébe; mert legalább is eddig ily rövid, világos és könnyed szerveztű kis egyháztörténet hazai nyelvünkön aligha létezik.«

SZINHAZ

HETI MŰSOR.

Szombat: Gascognei nemes.

Vasárnap d. u. *Sulamith*
este: *Kurucz* furfang.

A gascognei nemes.

Út egy haragos ur a színházban, a ki soha sincs megelégedve semmivel s ennek az al szokott kifejezést adni, hogy rendszeren az utolsó felvonás közepén tüntetőleg távozik.

Mivel azonban ezt minden este megteszi, nem is tűnik fel soha senkinek.

Nos a tegnapi előadást ez a haragos ur is szelid arccal nézte végig, az utolsó szög. Ez már azt bizonyítja, hogy csakugyan jó volt az előadás.

Elég különben azt mondani, hogy operettet adtak; s akkor bizonyos, hogy sikerült az előadás. A magyar közönség jelenleg az operettet tolong; ezért a társulatok kénytelenek majdnem kizárólag operettre berendezkedni. Így van ez Somogyi társulatánál is, melynek főereje az operettben rejlik.

Pedig maga a Gascognei nemes nem mondható valami tűneményes alkotásnak. Témája Sue Jerő regényéből nem a legjobb ajánlólevéllel jön a színpadra; szerencsére ott jó kezekbe kerül s hozzá Suppé zenéje még megteszi, a mi hiányzik a színpadi sikerhez. Igaz, hogy zenéje emlékeztet néhol más Suppé-darabokra, de az is igaz, hogy némelyik része csakugyan kitűnő zenei alkotás. Hogy egyebet ne említsünk, a II. felvonásbeli bordal, az »Arczom csábit, elandalit« kezdetű ária és finále a legjobb operettben is feltűnnének. Kár, hogy a többi rész zeneileg messze marad ezektől.

A darab személyei közül igazán a néző szívébe lopja magát a czimszerep, *Croustillac*, a gascognei nemes. Henczegő, dicsekvő, de olyan kedves modorban henczeg, hogy lehetetlen meg nem szeretni. E mellett valódi francia, nemes, bátor, önfeláldozó. Mindezeket a jellemvonásokat pompásan tudta visszatükröztetni *Pintér* Imre. Kedvénél volt, hangjánál volt, megérdemelte a sok tapsot; külön kell kiemelni a színes, kiténő rendezést, melyért a III. felvonás végén külön hívták a lámpák elé.

Szekely Irén (Mary) ismét csillogtatta kiténő énekét; ritkán lehet élvezni olyan átértett

és átéreztetett zenei lelkesedést, miut amilyenl különösen a II. felvonásban énekelt. A bordallal és az Arcsom csábit kezdett áriával remekelt. Hasonlóan remekelt játékaival, különösen pedig sikkes tánczával **Amon Margit** (Cascaritta). **Perényinek** (James) is szép sikere volt; az ő hangjának határozottan jót tett a szünidő. Most is inkább ritkábban lépjen fel, de pihent hanggal s a tegnapihoz hasonló eredménnyel. **Füredi** (Puppinel) sok derűtséget keltett mindentűt, kivéve a kuplékat. Jó volt Vank is.

Az énekekkel megesett az az eddig példátlan dolog, hogy a II. felvonás elején megismételtettek vele egy kardalt. Bizonyossága annak, hogy különösen a női kifogástalan.

Kifogás alá esik azonban, hogy éppen a legfőbb szereplők közül kettő megakadt a beszédben s kifogás alá esik a fél 8 órai kezdet. Csak valamivel hosszabb darab előadása így a késő éjszakába nyulik bele és a közönség javarésze be sem várja az előadás végét. Okosabb dolog volna a 7 óras kezdethez visszatérni.

Tavaly jól bevált, jó lesz az idén is. Annál inkább, mert a mai helyzet rossz.

Dr. K. A.

A gascognei nemes. A Boccaccio genialis szerzőjének: Suppénak régi híres operettje, a világszerte nagy diadalokat aratott **Gascognei nemes**, melyet Nagyváradon évek hosszú sora óta nem hoztak színre, ma másodsor kerül előadásra színházunkban. A pompás operettre, melynek külső díszére is kiváló súlyt helyez az igazgatóság, Pintér vezetése alatt hosszú időn át nagy gonddal készült az operett-személyzet, mely egészében részt vesz az előadásban. A főszerepeket **Amon Margit**, **Székely Irén**, **Pintér Imre**, **Perényi** és **Füredi** játssza, pompás szerepe van ezenkívül a kórusnak is. A második felvonásnak egyik fő érdekessége lesz a bolero, amit **Amon Margit** fog táncolni.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 22.

Idénybérlet —.

Nagyváradon, szombaton, 1901. okt. 19-én

A gascognei nemes.

vagy

Az ördögvár szellemei.

Regényes operette.

S Z E M E L Y E K :

Dzsems, momouti herceg	Perényi József
Méri, a neje	Székely Irén
Krusztillak, gascognei lovag	Pintér Imre
Puppinel báró, francia kormányzó	Füredi József
Martini szigetén	Deésy Alfréd
Semrő gróf, francia követ	Bognár János
Röttler, angol ezredes	B. Horváth Irma
Mirett, Méri komornája	Amon Margit
Cascaritta, Rifli leánya	Bécezy Gyula
Marsan, a kormányzó titkára	

HELYARAK: Nagypáholy 7 frt. földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr., Támlászek 1 frt. Erkeltyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., Erkeltyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártsek 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy szinlap 10 kr.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 óra után.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztáryitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Holnap vasárnap, okt. 20-án
délután 3 órakor, fél helyárrakkal

S U L A M I T H.

Keleti opera.

este fél 8 órakor, rendes helyárrakkal

Kurucz fufang.

Népszinmű.

TAVIRATOK.

Választási mozgalmak.

Zalaegerszeg, október 18. Baksán a szavazás reggelig tartott. Dr. **Darányi Ferencz** néppártit 100 szótöbbséggel dr. **Berger Ignác** szabadelvűvel szemben képviselővé választották.

Nagykároly, okt. 18. Az itteni pótválasztás Domahidy Elemér szabadelvű és Báthory István néppárti között ma reggel 9 órakor kezdődött. Fél 11 órakor Domahidynak 284. Báthorynak 66 szavazata volt. A hangulat nyugodt. Domahidy Elemér győzelme valószínű.

Nagy-Károly, okt. 18. **Csengeren** 11 órakor **Nagy Béla** szabadelvűek 250, **Luby Béla** Kossuth-pártinak 174 szavazata volt. A hangulat izgatott. Az eredmény kétséges (M. T. Iroda.)

Bank pénz nélkül.

Sopron, okt. 18. (Saját tud. távir.) A soproni földhitel és építő bank ellen a törvényszék elrendelte a csődöt. A leltározás alkalmával kitűnt, hogy a bank pénztárában egy fillér sincsen. A bukás számos intézet pénzzavarát idézte elő, több nagy cég inog s a tönkrejutás szélén áll ezen csőd következtében. **Schladerer Alfréd** a bank igazgatója pedig elűnt nyomtalanul, az ügyészség körözését, illetve letartóztatását rendelte el.

A búr háború.

London, okt. 18. A Times jelenti, New-Castleból tegnapi: Botha feloszlatta kommandóját és rábizta az egyes osztályokra, hogy meneküljenek a hogy tudnak. Ő maga Pieter-tief közelében felhasznált egy kis nyílt terület, a mely az angol csapatok számának fogyatékossága következtében támadt és észak felé utat tört magának. Az ellenség könnyen menekült a legkeményebb üldözéstől is, ha kis csoportokban mozog. (M. T. I.)

Budapest, okt. 18. (Saját tud. táv.) Botha parancsot adott a búr kommandóknak, hogy minden agyonlőtt búrért egy angol végezzenek ki, elrendelte, hogy minden angol farmot felgyujtsanak. **Kitchenert** értesítette, hogy minden búr tisztért egy angol tisztet lövet agyon. Az angol kormány meg van rémulve, a fokföld teljes felkelésben, általános forradalom tört ki.

A tisztességtelen verseny ellen.

Bécs, okt. 18. A lapok jelentése szerint a kereskedelemügyi miniszterium kidolgozta a tisztességtelen verseny elleni védelemre vonatkozó törvény tervezetét és az ipartörvénynek ebben összefüggésben álló novelláját és e tervezet tekintetében kikérte az érdekelt körök véleményét. (M. T. I.)

Fiáth Miklós báró meghalt.

Budapest, okt. 18. (Saját tud. távir.) Fiáth Miklós báró a bodajki kerület volt képviselője és fejérmegyei volt főispán, New-Yorkban, hová két éve zilált anyagi viszonyai kergették, folyó hó 17-én délután meghalt. Felesége és leánya gyászolja.

KOZGAZDASAG.

Almatermés Mármarosvármegyében.

E vármegyében az idén kitűnő almatermés volt s láthatni is az eredményét, a mennyiben a vasuti kupék napról-napra telnek meg vele és mennek külföldre. A vasut mentén Lonkától egész Husztig mindenütt élénk kereskedelmi forgalom van az alma vétel eladásában. Itt vannak a külföldi kereskedők; egyik részük letelepedett Szigeten, másik része Técsőn, mindkét helyen a megtermett almát legnagyobb részt már megvették és most foly a nagy forgalmu almaszállítás. Az eddig megvett mármarosi gyümölcs u. m.: alma, körte, szilva, dió, közel egy millió korona értéket képviselt és ennyi pénzt hozott be a vármegyébe. Itt nyilatkozik meg az eredménye a gazdák szorgalmának és ügyességének a kertészet terén. Példaadás ez és kezdet; 10—20 esztendő múlva 10 millió korona lesz a gyümölcsből Mármarosmegyének a bevétele.

Biharmegye is igen alkalmas lenne gyümölcstermesztésre, Belényes és Nagy-Bárd vidéke és az egész Érmellék pompás terület e célra, de még a kezdetén sincs a munka.

Az osztálysorsjáték tegnapi húzásán a következő főbb nyereményeket húzták ki:

400.000 koronát nyert 28916.

5000 koronát nyertek: 73068 13456 77520.

2000 koronát nyertek: 9153 72803 33700 21666 88998 14416 53212 51860 62773 95696 73531 36104 93976 77698 81573 77361 5251 62682.

1000 koronát nyertek: 27099 4562 82479 97857 47161 86984 73846 20067 64240 14858 18294 93784 72845 51208 72455 48805 22802 95495 37275 54415 23871.

500 koronát nyertek: 1356 19327 18919 36088 95032 69591 15099 66792 94798 1862 49106 55809 96813 39307 9038 99323 85372 64117 53943 91517 84331 32163 59879 91516 72427 1038 40175 53479 25069 31230 53066 73598 74664 62306 44758 1162 43024.

A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

Értesítés.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy

férfiszabó műhelyemet

Nagyváradon, Schlauch-tér 885. sz. alatt
megnyitottam.

Ajánlom minden e szakmába vágó készítményeket, u. m.: **Reverenda**, **Czimada** és más e-féle czikkeket; ugyisintén czivil öltönyöket, mérték szerinti megrendelést a legujabb divat szerint eszközök jutányos árak mellett.

A nagyérdemű közönség becses pártfogását kérve maradok

kiváló tisztelettel

Lobódka Pál,

215—1—2.

papi és czivil szabó.

Hetch Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Háziárak.

Budapest, okt. 18.

Buza októberre	—	—	—	—	7.84
Buza áprilisra	—	—	—	—	8.80
Tengeri	—	—	—	—	5.14
Rozs okt.	—	—	—	—	6.69
Zab ápr.	—	—	—	—	6.98
Káposzta, repce, aug.	—	—	—	—	—

Értéktőzsde.

Budapest, okt. 18.

Osztrák hitel	—	—	—	—	625.50
Magyar hitel	—	—	—	—	629.50

Allamvasut	—	—	—	—	624.50
Rimamurányi	—	—	—	—	416. —
Magyar jelzőlog	—	—	—	—	433. —
Salgótarjáni	—	—	—	—	—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	—

Hivatalos Árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. okt. 18-án.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	118.60
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	92.85
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 3/4%	—	—	—	—	121.75
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—	—	—	—	100.25
Magyar keleti vasúti államkötvény 1878-tól	—	—	—	—	119. —
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	92.70
Italmérési jog megváltási kötvény	—	—	—	—	99.60
Horvát-szlavónföldterhermentesítési kötvény	—	—	—	—	98.50
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	177.50

Tiszszabályozás szept. sorsjegyek kölcsön	—	—	—	—	144. —
Osztrák járadék papírban	—	—	—	—	98.80
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	—	98.05
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	—	118.90
Osztrák korona járadék	—	—	—	—	95.10
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	138.50
Osztrák magyar bank részvény	—	—	—	—	16.80
Magyar hitelbankrészvény	—	—	—	—	633.75
Osztrák hitelintézet részvény	—	—	—	—	621.50
Párisi vista	—	—	—	—	—
20 frankos arany (Napoleon d'or)	—	—	—	—	19.01
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	—
London vista	—	—	—	—	—
20 márkás arany	—	—	—	—	23.45

A szerkesztést felölös:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Eladó erdő-vágások.

A nagyváradi lat. szert. Káptalan tulajdonát képező s f. év telén tarolás alá jövő h.-k.-ujlaki 22 kat. hold és a kis-kéri 39.7 kat. hold vágások egész fatömege eladó.

Az eladási feltételek a központi irodában megtekinthetők, a hová a zárt ajánlatok 10% bálnompénz csatolása mellett október hó 31-ig nyújtandók be.

Papp Imre s. k.,

főtiszt,

(Utánnomás nem díjazatik.)

Van szerencsénk a n. érdemű közönség szives tudomására adni, hogy az alant jegyzett cikkek árait mélyen leszállítottuk és

teljesen kiárusítjuk

u. m. Szines selyem kelmék, nyári női ruha szövetek, mosó zefir, batiszt, angol vászon és fehér batisztok.

Szövött áru kesztyűk, gyermek- és fiu tricó ing, nadrág, netz ingek.

Tenis flanel és satin ingek, övek, sapkák és egyéb idény cikkek.

Az összes raktáron levő napernyőket, blousokat és női fűzőket

minden elfogadható árban eladjuk.

Tisztelettel

Kunz József és társa cég,

Nagyvárad, Szt. László-tér.

146-90-0

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyvárad, Apáczai-utca 3. szám.

Művek,

folyóiratok, hírlapok,

vonalzatok,

gazdasági nyomtatványok,

egyházi, községi

és egyéb

hivatalos nyomtatványok,

körlevelek,

levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,

számlák, falragaszok,

báti meghívók,

tánczrendek, étlapok,

naplók,

palaczkfeliratok,

névjegyek,

gyászlapok

stb. a nyomdai szakba

vágó nyomtatványok

készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.